

دانشگاه اشراق
گروه آموزشی شهر سازی

طرح شهر سازی ۴ (طراحی شهری)

مراحل و شرح اقدامات
(راهنمای دانشجویان طرح ۴)

دکتر پریسا روشنی

راهنمای طرح ۴ دانشجویان در طول ترم:

- گروهبندی دانشجویان در گروههای ۴ نفره

- انتخاب یک محدوده شهری شامل ویژگی های زیر:

- دربرگیرنده فضاهای شهری (مسیر-گره ها-ورودی- و ..)
- محور واجد ارزش هویتی
- دربرگیرنده کارکردهای شهری
- طول محور: حدود ۱ کیلومتر

- برداشت ۱۰۰ میدانی در حوزه طراحی مستقیم در ارتباط با کاربری ها و وضعیت ساختمانها

- برداشت معابر و مبلمان شهری

- تنظیم پرسشنامه متناسب با نیازهای شرح خدمات

- ارائه دو تحویل کار کلاسی در طول ترم و شیت نهایی در روز ژوژمان مبتنی بر:

تحویل کار اول: مطالعات شناخت حوزه بلافصل و مستقیم- تحلیل پایه

راهنمای تدوین: در قالب A۴- ارائه کار ترکیبی: گرافیکی - تصویری - تشریحی

شیوه تحویل: گروهی

تحویل کار دوم: الگوهای طراحی- ارزیابی الگوها با استفاده از مدل های ANP-AHP و ... و ارائه طرح

پیشنهادی (مقیاس: ۱/۱۰۰۰-۱/۵۰۰-۱/۲۵۰)

راهنمای تدوین: در قالب A۴- ارائه کار ترکیبی: گرافیکی - تصویری - تشریحی

شیوه تحویل: گروهی

شیت نهایی: جمعبندی مطالعات مرحله اول و دوم در قالب پوستر

راهنمای تدوین: در قالب شیت ۱۰۰*۷۰- ارائه کار ترکیبی: گرافیکی - تصویری - تشریحی

شیوه تحویل: به تعداد اعضای هر گروه یک شیت ۱۰۰*۷۰ انفرادی

نحوه بارم بندی نمرات :

بارم نمرات از ۱۰۰ نمره می باشد:	
۳۰	تحویل کار اول
۳۰	تحویل کار دوم
۳۰	شیت نهایی
۱۰	حضور و غیاب و کرکسیون کلاسی

شرح خدمات

قسمت اول - مطالعات فرادست، و طرح چشم انداز و اهداف پایه

بخش اول - تعیین محدوده کلی عرصه عملیاتی

بخش دوم - تدوین اهداف کلان، بررسی مطالعات فرادست و طرح چشم انداز

۱- بیان مساله

۲- شناخت طرحهای فرادست و موردی تاثیرگذار بر عرصه عملیاتی

۲-۱- طرح جامع

۲-۲- طرح تفصیلی

۲-۳- شناخت عمومی شهر در حوزه های اجتماعی-کالبدی-محیطی

۲-۴- جمعبندی جایگاه عرصه مطالعاتی در اسناد فرادست

۳- تدوین بیانیه چشم انداز به روش OREGON-CDS با استناد به اسناد فرادست

۳-۱- نقش فعلی برمبنای تحلیل مستندات

۳-۲- تدوین نقش آتی محور

قسمت دوم - شناخت و تحلیل ویژگی های محیطی عرصه عملیاتی و حوزه موثر آن

بخش اول - بررسی عوامل محیطی پایه، در سطح حوزه پیرامونی بلافصل

۱- بررسی ویژگی های طبیعی شامل مطالعات اقلیمی و جغرافیایی موثر در طراحی

۱-۱- شرایط اقلیمی و آسایش انسان

۱-۲- اهداف عمده طراحی اقلیمی

۱-۳- تعیین جهت استقرار ساختمانها با توجه به شرایط اقلیمی

۱-۴- سایر مطالعات جغرافیایی و اقلیمی موثر

۲- بررسی ویژگیهای اجتماعی - اقتصادی

۲-۱- جمعیت

۲-۲- تراکم

۲-۳- اشتغال

۲-۴- قشرها و گروه بندی فرهنگی - اجتماعی

۲-۵- آسیب شناسی اجتماعی

۲-۶- رفتارها و سنت های جمعی

۲-۷- اقتصاد زمین (قیمت اراضی)

۲-۸- هزینه درآمد

- ۳- بررسی ویژگیهای کالبدی با تاکید بر تاسیسات زیر بنایی عرصه مطالعاتی
- ۳-۱- تاسیسات زیر بنایی محدوده -شناخت-کمبودها و محدودیت ها
- ۳-۲- حمل و نقل و شبکه ارتباطی
- ۳-۲-۱- بررسی خصوصیات عبور و مرور ترافیک سواره و پیاده
- ۳-۲-۲- بررسی سلسله مراتب شبکه و مقاطع عرضی معابر
- ۳-۲-۳- تعیین مسائل و مشکلات ترافیکی محدوده
- ۳-۲-۴- بررسی نقش و جایگاه حمل و نقل عمومی
- ۳-۲-۵- مسائل پارکینگ عمومی در وضع موجود
- ۴- بررسی ویژگی های کالبدی (محیط انسان ساخت) با تاکید بر تراکم ها، سطوح اشغال، دید و منظر
- ۴-۱- تراکم ها و سطوح اشغال
- ۵- مطالعات ادراکی - رفتاری
- ۵-۱- قلمروهای جمعی
- ۵-۲- تصویر ذهنی
- ۵-۳- حس مکان
- ۵-۴- شهروند گرایی
- ۵-۵- ارزش های جمعی
- ۵-۶- کاربری زمین
- ۵-۷- همجواری ها
- ۵-۹- فضاهای پر و خالی و مورفولوژی
- ۵-۱۰- توسعه تاریخی
- ۶- استنتاج احکام طراحی در حد حوزه پیرامونی بلافصل
- ۶-۱- نقش و تأثیر عوامل حوزه بلافصل در حوزه ملاحظه مستقیم
- ۶-۲- احکام کاربردی و طرح راهبردی در حوزه بلافصل
- ۶-۳- تدقیق حوزه مداخله مستقیم

بخش دوم - شناخت و تجزیه و تحلیل نمایانگرهای کیفیت محیطی (ابعاد طراحی شهری) حوزه مداخله مستقیم

۱- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد فضایی (Spatial)

۱-۱- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد فضایی

۱-۱-۱- فرم

۱-۱-۲- فضاهای باز و بسته

۱-۱-۳- سلسله مراتب راهها

۱-۱-۴- توپوگرافی

۱-۱-۵- حمل و نقل عمومی

۲-۱- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)

۲- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد زمینه ای (Contextual)

۲-۱- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد زمینه ای

- ۲-۱-۱- شخیصیت و هویت
- ۲-۱-۲- منظر فضاهای همگانی
- ۲-۲- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۳- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد زمانی (Temporal)
- ۳-۱- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد زمانی
  - ۳-۱-۱- بعد زمان
  - ۳-۱-۲- تاثیر مقاطع زمانی بر رفتار
  - ۳-۱-۳- مدیریت زمان در فضاهای عمومی
  - ۳-۱-۴- تداوم مکان ها
  - ۳-۱-۵- کشسانی و تنومندی
- ۳-۲- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
  - ۳-۲-۱- سیر تحول تاریخی
  - ۳-۲-۲- عناصر تاریخی موجود در حوزه
  - ۳-۲-۳- بررسی سیر زمانی ساختمانها و نمای واحدهای ساختمانی شهری در خیابان
  - ۳-۲-۴- تناسب فرم و کارکرد با فصول طبیعی و وقایع اجتماعی و تاریخی خیابان
  - ۳-۲-۵- زمان بندی فعالیتها
  - ۳-۲-۶- شناخت عرصه های در حال تغییر
- ۳-۳- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۴- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد کارکردی (Functional)
- ۴-۱- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
  - ۴-۱-۱- کاربری اراضی
  - ۴-۱-۲- کیفیت ابنیه کاربری ها
  - ۴-۱-۳- مصالح نمای کاربری ها
  - ۴-۱-۴- اسکلت ساختمانی کاربری ها
  - ۴-۱-۵- پراکندگی مساحت کاربری ها
  - ۴-۱-۶- نحوه تصرف اراضی
  - ۴-۱-۷- مالکیت اراضی
  - ۴-۱-۸- تعداد طبقات
  - ۴-۱-۹- کاربری های شبانه روزی و روزانه (دائمی و نیمه دائمی)
  - ۴-۱-۱۰- تنوع گوناگونی کاربریها
  - ۴-۱-۱۱- طبقه بندی سلسله مراتب شبکه شهری
  - ۴-۱-۱۲- حوزه عملکردی کاربریها
  - ۴-۱-۱۳- نور و صدا
  - ۴-۱-۱۴- مشرفیت و محرمیت
  - ۴-۱-۱۵- پارکینگ
  - ۴-۱-۱۶- سایه اندازی

- ۴-۱-۱۷-ایمنی راه ها
- ۴-۱-۱۸-اشکال جابجایی
- ۴-۱-۱۹-خدمات شهری
- ۴-۲-تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۵-شناخت و تجزیه و تحلیل بعد ریخت شناسی (Morphological)
- ۵-۱-معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد ریخت شناسی
  - ۵-۱-۱-بررسی وضعیت دانه بندی بافت (قطعه بندی، فضاها ی پر و خالی و نحوه استقرار بنا)
  - ۵-۱-۲-مورفولوژی و اندام شناسی کالبد شهر
  - ۵-۲-تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۶-شناخت و تجزیه و تحلیل بعد بصری (Visual)
- ۶-۱-معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد بصری
  - ۶-۱-۱-منظر کلی و نمای شهری
  - ۶-۱-۲-مناظر متوالی
  - ۶-۱-۳-خط آسمان
  - ۶-۱-۴-نقش جداره و تناسبات بصری
  - ۶-۱-۵-نشانه
  - ۶-۱-۶-کف و محوطه سازی شهری
  - ۶-۱-۷-فعالیت های انسانی
  - ۶-۱-۸-پوشش گیاهی
  - ۶-۱-۹-انواع منظر
- ۶-۲-شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
  - ۶-۲-۱-مطالعه نفوذپذیری
  - ۶-۲-۲-مطالعه بصری
- ۶-۳-تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۷-شناخت و تجزیه و تحلیل بعد اجتماعی (Social)
- ۷-۱-معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد اجتماعی
  - ۷-۱-۱-بعد اجتماعی
  - ۷-۱-۲-عملکرد قلمرو عمومی
  - ۷-۱-۳-محله ایرانی و واحدهای همسایگی (همسایگی ها)
  - ۷-۱-۴-امنیت و آسایش خاطر
  - ۷-۱-۵-قابلیت دسترسی
  - ۷-۱-۶-عرضه عمومی
  - ۷-۱-۷-فضای اجتماعی
  - ۷-۱-۸-انواع فعالیتها
  - ۷-۱-۹-تاثیرمقاطع زمانی بر رفتار
  - ۷-۱-۱۰-جمع بندی

- ۲-۷- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
- ۱-۲-۷- نحوه تحلیل بعد اجتماعی در ساختار خیابان
- ۲-۲-۷- قشر بندی گروه فرهنگی و اجتماعی
- ۳-۲-۷- رفتارها و سنت های جمعی
- ۴-۲-۷- قلمروهای جمعی
- ۳-۷- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۸- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد پایداری (Sustainability)
- ۱-۸- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد پایداری
  - ۱-۱-۸- نظام اکولوژیک و زیست بوم طبیعی
  - ۲-۱-۸- عملکردهای اکولوژیک فضای سبز
  - ۳-۱-۸- بازدهی های اکولوژیک فضای سبز
  - ۴-۱-۸- آلودگیهای زیست محیطی
  - ۵-۱-۸- عدالت اجتماعی
  - ۶-۱-۸- انعطاف پذیری
  - ۷-۱-۸- اقلیم و خرد اقلیم
  - ۸-۱-۸- طراحی پایدار
- ۲-۸- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
  - ۱-۲-۸- فضای سبز
  - ۲-۲-۸- خرد اقلیم محدوده مطالعاتی
  - ۳-۲-۸- ساختارهای تکنیکی محدوده شهر
  - ۴-۲-۸- خاک
  - ۵-۲-۸- آبهای زیر زمینی
  - ۶-۲-۸- آب و هوا و درجه حرارت و رطوبت نسبی محدوده مطالعاتی
  - ۷-۲-۸- جهت و سرعت باد در محدوده مطالعاتی
  - ۸-۲-۸- کیفیت زیست محیطی محدوده مورد مطالعه
  - ۹-۲-۸- تراکم مراکز خدماتی
  - ۱۰-۲-۸- تراکم مراکز فرهنگی
  - ۱۱-۲-۸- فقدان نظام منطقی در طراحی و تجهیز محور
  - ۱۲-۲-۸- نارسایی کمی و کیفی فضای سبز شهری
  - ۱۳-۲-۸- اصول طراحی محیطی
- ۳-۸- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۹- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد ادراکی (Perceptual)
- ۱-۹- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد ادراکی
  - ۱-۱-۹- بعد ادراکی
  - ۲-۱-۹- خوانایی
  - ۳-۱-۹- حس مکان

- ۹-۱-۴- دفاع پذیری
- ۹-۱-۵- هویت و کاراکتر
- ۹-۲- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
- ۹-۲-۱- خوانایی
- ۹-۲-۲- حس مکان
- ۹-۲-۳- دفاع پذیری
- ۹-۲-۴- کاراکتر
- ۹-۲-۵- بررسی انواع ادراک خیابان
- ۹-۲-۶- تصویر ذهنی و درک فضای شهروندان
- ۹-۳- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)
- ۱۰-۱- شناخت و تجزیه و تحلیل بعد زیبایی شناسی - شهودی (Intuitional-Aesthetics)
- ۱۰-۱-۱- معرفی عناصر اصلی تشکیل دهنده بعد زیبایی شناسی - شهودی
  - ۱۰-۱-۱-۱- ترجیحات وابسته به زیبایی شناسی
  - ۱۰-۱-۱-۲- الگو و نظم زیبایی شناسی
  - ۱۰-۱-۱-۳- تجربه وابسته به زیبایی
  - ۱۰-۱-۱-۴- انواع نیازها در بعد زیبایی شناسی - شهودی
  - ۱۰-۱-۱-۵- آگاهی فعال کیهانی
  - ۱۰-۱-۱-۶- پدیدار شمناسی تعامل ارتباطی
  - ۱۰-۱-۱-۷- جمع بندی
- ۱۰-۲- شناخت کلی بعد مربوطه در حوزه مستقیم
  - ۱۰-۲-۱- اصول و هنجارهای موثر و انتخاب شیوه های مطالعانی سازگار با هنجارها و سنجه های مرتبط با ابعاد کیفی
  - ۱۰-۲-۲- بررسی بعد شهودی-زیبا شناختی در عرصه محور
  - ۱۰-۲-۳- متدولوژی بررسی بعد شهودی-زیبا شناختی محور
  - ۱۰-۲-۴- بررسی اصول گشتالت در پنج حوزه مشخص محور
  - ۱۰-۳- تجزیه و تحلیل ویژگیهای بعد مربوطه (SWOT)

قسمت سوم- تحلیل یکپارچه، تدوین اهداف خرد، سیاستها، راهبردها

- ۱- تلفیق مولفه ها و تحلیل یکپارچه نمایانگرهای کیفیات محیطی
- ۲- تدوین اهداف عملیاتی خرد و سیاستها
- ۱-۲- اهداف کلان
- ۲-۲- اجزا اهداف عملیاتی خرد
- ۳-۲- راهبردها و سیاست ها، برنامه ها و گرایش های طراحی
- ۱-۳-۲- راهبردها و سیاست های کلی
- ۲-۳-۲- تدوین گرایشهای توسعه و طراحی
- ۳-۳-۲- سیاستهای خاص
- ۱-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد فضایی (spatial) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۲-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد زمینه ای (contextual) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۳-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد زمانی (temporal) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۴-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد کارکردی (functional) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۵-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد ریخت شناسی (morphological) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۷-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد بصری (visual) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۸-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد اجتماعی (social) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۹-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد پایداری (sustainability) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۱۰-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد ادراکی (perceptual) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۱۱-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد زیبایی شناسی شهودی (intuitional-aesthetics) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۱۲-۳-۳-۲- راهبردها و سیاست های خاص بعد ادراکی (perceptual) در حوزه های خاص طراحی پهنه های محور
- ۳-۱۱- تدوین عناوین پروژه ها (موضوعی و موضعی) و راهنماهای مورد نیاز بر حسب جنبه های کیفیات محیطی
- ۱-۳-۱۱- عناوین پروژه های موضعی محدوده پیرامونی بلافصل
- ۲-۳-۱۱- عناوین پروژه های موضعی طراحی شهری
- ۴-۲- راهنمای کلی توسعه و طراحی (راهکارهای طراحی، چارجوب طراحی شهری) متناسب با راهبردها-سیاستهای طراحی
- ۱-۴-۲- ارائه الگوی طراحی (آلترناتیو ۱)
- ۲-۴-۲- ارائه الگوی طراحی (آلترناتیو ۲)
- ۳-۴-۲- ارائه الگوی طراحی (آلترناتیو ۳)
- ۵-۲- ارزیابی آلترناتیو ها و ارائه الگوی برتر

قسمت چهارم: تهیه طرح های طراحی شهری، منظر آرایبی و محوطه سازی- با مقیاس (۱/۲۵۰-۱/۵۰۰)

- ۱- طراحی سیمای کلی محدوده و قرار گرفتن عناصر، مستحذات و مبلمان شهری و عناصر طبیعی بر اساس الگوی های طرح کاشت
- ۲-۱- تهیه طرح منظر آرائی
- ۳-۱- سایت پلان محدوده و راههای دسترسی سوره و پیاده در محدوده مورد نظر
- ۲- تهیه نقشه های جزئیات طراحی شهری محور

- ۱-۲- کفسازی معابر (شامل جزئیات بدنه و اتصالات)
- ۲-۲- کفسازی محوطه و تجهیزات مربوط (شامل جزئیات بدنه و اتصالات)
- ۳-۲- باغچه های محوطه و تجهیزات مربوط (شامل جزئیات بدنه و اتصالات)
- ۴-۲- آبنما ها ، آبراهه ها (شامل جزئیات بدنه و اتصالات)
- ۵-۲- گلجایها ی شهری (شامل جزئیات بدنه و اتصالات)
- ۶-۲- محل نصب تجهیزات و وسایل محوطه ها: تجهیزات مربوط به تاسیسات زیربنایی و وسایل مربوط به محوطه ها، مبلمان شهری و تجهیزات آبیاری
- ۳- طرح پیشنهادی جداره و نما
- ۴- طرح جامع سه بعدی عرصه عملیاتی

قسمت پنجم- ضوابط تصویری پیشنهادی طراحی شهری محدوده